

Sygn. akt IX Pz 16/14

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2014r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

na posiedzeniu niejawnym

Przewodniczący: SSO Maria Konieczna /spr/

Sędziowie: SSO Iwona Nowak

SSO Maria Olszowska

Protokolant: asystent sędziego Katarzyna Bienek

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014r. w Rybniku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. L. (L.)

przeciwko (...) S.A. w J.

i Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa w W.

o zapłatę

na skutek zażalenia Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa w W. na pkt 2 postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu Zdroju Wydziału IV Pracy

z dnia 12 maja 2014r. sygn. akt IVP 105/13

p o s t a n a w i a:

oddalić zażalenie

Sędzia Przewodniczący Sędzia

SSO Iwona Nowak SSO Maria Konieczna SSO Maria Olszowska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 12.05.2014r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju Wydział IV Pracy:

- w pkt 1 umorzył postępowanie wobec cofnięcia pozwu na mocy art.355§1 k.p.c. w związku z art.203§1 k.p.c. i art.469 k.p.c.,

- w pkt 2 odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd ten podał, iż ustalił i zważył, co następuje.

W pozwie przeciwko (...) S.A. w J. powód A. L. wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 15.930,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem równowartości 177 akcji pracowniczych tej Spółki, które winny mu być przydzielone jako emerytowanemu pracownikowi wchodzącej

w skład pozwanej KWK (...) w J. oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, iż od dnia 11.12.1972r. do dnia 30.04.1973r. i od dnia 14.01.1997r. do dnia 31.08.2009r., tj. do dnia przejścia na emeryturę pracował w kopalniach ponad 12 lat i zgodnie z zasadami przydziału akcji pozwanej dla poszczególnych grup pracowników i byłych pracowników, sprecyzowanych w uchwale zarządu pozwanej

nr 695/7/11 z dnia 23.09.2011r. powinien otrzymać 177 akcji pozwanej, przy czym powód przyjął, iż równowartość jednej akcji wynosi 90,00 zł.

Sąd Rejonowy w Jastrzębiu Zdroju postanowieniem z dnia 14.08.2013r. na podstawie art.194§1 k.p.c. w zw. z art.477 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie Skarb Państwa – Ministra Skarbu Państwa.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych podnosząc w uzasadnieniu m.in. brak wskazania okoliczności faktycznych powództwa i brak spełnienia warunków ustawowych do nieodpłatnego nabycia akcji pracowniczych, gdy powód nie złożył oświadczenia o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji pozwanej i gdy zgodnie z ustawą o komercjalizacji i prywatyzacji, aby dana osoba mogła skorzystać z prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, musi spełnić łącznie następujące przesłanki: 1) musi być „uprawnionym pracownikiem” w rozumieniu art.2 pkt 5 tej ustawy, 2) musi złożyć w terminie określonym w art.38 ust.1 ww. ustawy oświadczenie o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji – niezłożenie oświadczenia w terminie powoduje utratę prawa

do nieodpłatnego nabycia akcji (art.38 ust.1 ww. ustawy). Pozwana podniosła również zarzut przedawnienia roszczenia.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych w uzasadnieniu podnosząc zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, gdy powód nie wykazał, że złożył oświadczenie o zamiarze nabycia akcji pracowniczych oraz zarzut przedawnienia roszczeń powoda.

Na rozprawie w dniu 12.05.2014r. powód oświadczył, iż cofa pozew i zrzeka się roszczenia.

Wobec cofnięcia pozwu przez powoda i zrzeczenia się roszczenia Sąd w pkt 1 umorzył postępowanie w sprawie po uprzednim przyjęciu, iż cofnięcie takie jest dopuszczalne w świetle powołanych w sentencji orzeczenia przepisów.

Na obowiązek zwrotu kosztów procesu decydujące znaczenie w myśl art.98§1 k.p.c. ma wynik procesu. Wyjątek od tej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala

w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami. Umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez powoda, jeżeli cofnął pozew zrzekając się roszczenia.

W sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art.102 k.p.c., gdy za zwolnieniem powoda od ponoszenia kosztów procesu obu pozwanych przemawiają względy słuszności. Obciążeniu powoda kosztami procesu sprzeciwił się również wynik porównania sytuacji ekonomicznej stron. Powód nie tylko mógł, ale wręcz powinien żądać wyjaśnienia swoich żywotnych interesów w postępowaniu sądowym, choćby jego żądania okazały się w efekcie nieuzasadnione dodatkowo, gdy sprawa była pod względem faktycznym i prawnym skomplikowana. Powód mógł być subiektywnie przekonany o słuszności swych żądań.

Po wyjaśnieniu okoliczności spornych i zapoznaniu się przez powoda z dokumentami zebranymi w sprawie, powód niezwłocznie cofnął pozew i zrzekł się roszczenia. Obciążanie powoda w takiej sytuacji kosztami postępowania naruszałoby art.102 k.p.c. – stąd odstąpiono od obciążenia powoda kosztami postępowania, które ograniczałyby się do kosztów zastępstwa procesowego należnego obu pozwany reprezentowanym profesjonalnie.

Sposób skorzystania z art.102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym Sądu rozpoznającego sprawę i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie,

od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór. Trudna sytuacja życiowa, majątkowa, zdrowotna i osobista, która uniemożliwia pokrycie przez stronę kosztów procesu należnych przeciwnikowi należy do okoliczności uzasadniających odstąpienie od zasady wyrażonej w art.98§1 k.p.c.

Z okoliczności sprawy wynika, iż obciążenie powoda kosztami procesu przeciwników byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności.

W zażaleniu na postanowienie pozwany Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa zaskarżył go w zakresie dotyczącym rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w pkt 2 orzeczenia, zarzucając mu naruszenie art.98 k.p.c. w związku z art.102 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie przejawiające się odstąpieniem od obciążania powoda kosztami postępowania, gdy w sprawie brak jest przesłanek uzasadniających odstąpienie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia przez przyznanie pozwanemu Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego za I instancję według norm przepisanych (stawki minimalnej) oraz
- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W sprawie brak jest przesłanek uzasadniających zastosowanie art.102 k.p.c. Powód wytaczając powództwo powinien liczyć się z ryzykiem zwrotu kosztów procesu stronie wygrywającej proces. Sytuacja taka miała miejsce w niniejszej sprawie, gdy pozwany nie dał powodowi przyczyn do wytoczenia powództwa i właściwie wypełniał nałożone przez ustawodawcę obowiązki. Sytuacja majątkowa powoda nie uniemożliwia mu poniesienia kosztów procesu, gdy powód nie występował o zwolnienie od kosztów sądowych, nie wnosił o przyznanie pomocy prawnej z urzędu, a także nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na swoją trudną sytuację osobistą, posiada też przyznane prawo do emerytury. Powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika – adwokata, który w toku postępowania konsekwentnie podtrzymywał stanowisko wyrażone w pozwie. W takiej sytuacji zastosowanie art.102 k.p.c. jest rażąco bezzasadne i bezpodstawne, gdy zgodnie

z ustaloną linią orzecniczą odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, przy czym przepis ten nie może być wykładany rozszerzająco

i wyklucza uogólnienie, powinien być stosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rzeczywiście obiektywnie niesłuszne, niesprawiedliwe. W przedmiotowej sprawie zwolnienie powoda od ponoszenia kosztów sądowych z uwagi na jego subiektywne odczucia co do zasadności wytoczenia powództwa zupełnie mija się z celem jakemu służy art.102 k.p.c., gdy zasądzenie kosztów procesu w przedmiotowej sprawie nie będzie rażąco niesłuszne czy też niesprawiedliwe.

Zgodnie z §2 ust.1 i ust.2 w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych... stawka minimalna

w sprawie wynosi 2.400,00 zł. Zwrot kosztów procesu stronie pozwanej w wysokości stawki minimalnej nie jest szykaną wobec powoda, gdy ma służyć wyłącznie zwrotowi poniesionych przez pozwanego kosztów obrony swoich praw w procesie cywilnym – kosztów obsługi prawnej, korespondencji, przygotowania materiału dowodowego. Sąd niesłusznie przyjął,

iż sytuacja majątkowa strony powodowej uzasadnia odstąpienie od obciążenia powoda kosztami postępowania w sytuacji, w której trudno takiego porównania dokonać, gdy majątek Skarbu Państwa zawsze będzie większy od majątku obywatela i stąd zastosowanie tego kryterium przez Sąd będzie każdorazowo krzywdzące dla Skarbu Państwa.

Rozpoznając zażalenie Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa nie zasługuje

na uwzględnienie.

Zgodnie z art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, która stanowi odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik procesu wyrażonej w art.98 k.p.c. Jest rozwiązaniem szczególnym wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności, przy czym sam nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację sądowi.

W doktrynie i judykaturze przyjęło się, iż do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą okoliczności związane zarówno z samym przebiegiem procesu, jak

i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich – sytuacje życiową i majątkową (...)” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 08.01.2013r. w sprawie o sygn. akt I ACa 697/12, LEX 1281107).

Ocena Sądu, czy zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”, o którym mowa

w art.102 k.p.c. ma charakter dyskrejonalny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem sądu oraz oceną okoliczności rozpoznanej sprawy.

Ocena taka dokonana przez sąd I instancji, w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23.05.2012r. w sprawie o sygn. akt III CZ 25/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31.01.2013r. w sprawie o sygn. akt VI ACa 1083/12 LEX 1299017).

Odnosząc te rozważania prawne do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy uznał, iż brak jest podstaw do zmiany zaskarżonego postanowienia Sądu I instancji, gdy nie sposób postawić temu rozstrzygnięciu zarzutu rażąco niesprawiedliwego.

Zdaniem Sądu Okręgowego podnoszone przez Sąd Rejonowy okoliczności przemawiające za odstąpieniem od obciążenia powoda obowiązkiem zwrotu kosztów

postępowania na rzecz strony przeciwnej istotnie uzasadniają takie odstąpienie.

Za takim przyjęciem, wbrew temu co podnosi żalący, przemawia subiektywne przekonanie powoda o słuszności swoich roszczeń, gdy sprawa - jak słusznie zauważył Sąd I instancji- była skomplikowana i gdy, co należy podkreślić, kwestia

dochodzonych przez powoda roszczeń, jak w niniejszej sprawie, do nadal budzi wątpliwości w zakresie orzekania, pomimo przesądzenia pewnych rodzajowo spraw. Nie przeczy takiemu przyjęciu

(subiektywnemu przekonaniu powoda o słuszności roszczenia) okoliczność, iż powód działał przez profesjonalnego pełnomocnika, gdy pełnomocnik ten reprezentował interesy powoda, a ten mógł czy też powinien żądać wyjaśnienia swoich żywotnie uzasadnionych interesów na drodze postępowania sądowego. Zresztą, jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy,

po wyjaśnieniu okoliczności spornych i zapoznaniu się przez powoda z dokumentami zebranymi w sprawie, powód niezwłocznie cofnął pozew i zrzekł się roszczenia. Obciążanie powoda w takiej sytuacji kosztami postępowania dodatkowo, gdy takiemu obciążeniu sprzeciwia się również wynik porównania bezspornej sytuacji ekonomicznej stron, naruszałoby art.102 k.p.c.

W konsekwencji takiego stanowiska uznając, iż zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego jest prawidłowe, kierując się art.102 k.p.c. Sąd Okręgowy z mocy

art.397§2 k.p.c. w związku z art.385 k.p.c. postanowił jak w sentencji orzeczenia.

Sędzia Przewodniczący Sędzia

SSO Iwona Nowak SSO Maria Konieczna SSO Maria Olszowska